

การวิเคราะห์การจัดบริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ
ในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

นางเน่งน้อย พัวพัฒนกุล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาอุดมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-632-455-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I1686 2284

AN ANALYSIS OF EDUCATIONAL AND CAREER GUIDANCE SERVICES
IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS
UNDER THE JURISDICTION OF THE MINISTRY OF UNIVERSITY AFFAIRS

Mrs. Nangnoi Puapatanakul

ศูนย์วิทยทรัพยากร

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Higher Education

Graduate School

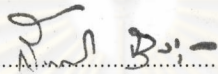
Chulalongkorn University

1995

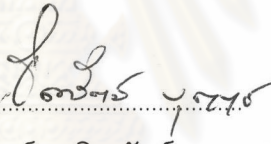
ISBN 974-632-455-1

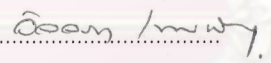
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์การจัดบริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ
ในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
โดย นางแนนน้อย พัวพัฒนกุล
ภาควิชา อุดมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤงสูรธรรม)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดารัตน์ บุญนุช)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พรชูลี อาชวอำรุง)

ศูนย์วิทยานิพนธ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

แน่งน้อย พัวพัฒนกุล การวิเคราะห์การจัดการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ในสถาบันอุดมศึกษา
สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (AN ANALYSIS OF EDUCATIONAL AND CAREER GUIDANCE
SERVICES IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS UNDER THE JURISDICTION OF
THE MINISTRY OF UNIVERSITY AFFAIRS)

อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 252 หน้า ISBN 974-632-455-1

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการแนะแนวการศึกษาและอาชีพในสถาบัน
อุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย วิเคราะห์ความสัมพันธ์กับแนวทางที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด พร้อมทั้งเสนอแนว
ทางการจัดการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการแนะแนวการศึกษาและอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาสังกัด
ทบวงมหาวิทยาลัยนั้น สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อให้บัณฑิตนักศึกษาตระหนักถึง ความสำคัญใน
การพัฒนาตนเอง เพื่อเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ
รวมทั้งเพื่อให้มีความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยจัดให้มีหน่วยปฏิบัติงานอยู่ในการบังคับบัญชาของรองอธิการบดี
ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา บุคลากรที่ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาจิตวิทยา แนะนำและการ
ให้คำปรึกษา มีความรู้ความสามารถในการให้คำปรึกษา สามารถประสานงานกับหน่วยงานอื่นได้และมีความเต็มใจที่จะให้
บริการนิสิตนักศึกษา แต่ยังคงขาดทักษะทางด้านภาษาต่างประเทศ และความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัยและ
ติดตามผล ในด้านงบประมาณนั้นส่วนใหญ่ได้รับจัดสรรจากเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย ในวงเงินมากกว่า 90,000 บาทต่อปี
ซึ่งยังไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานต้องขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณอื่นมาดำเนินการ ด้านสถานที่ในการดำเนินงานพบว่า ตั้ง
อยู่เป็นเอกเทศและอยู่ร่วมกับหน่วยงานอื่นในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน โดยจะอยู่ในอาคารกองกิจการนิสิตนักศึกษาและอาคาร
กิจกรรมนิสิตนักศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ส่วนอุปกรณ์สำนักงานที่ขาดแคลนคือเครื่องโทรสาร สำหรับประเภทของบริการที่จัด
พบว่า ทุกสถาบันจัดบริการข่าวตำแหน่งงานและอื่นๆ บนบอร์ดคิดประกาศ และบริการที่จัดน้อยที่สุดคือ มัชฌิมนิเทศ ใน
ด้านความคิดเห็นต่อการพัฒนานักศึกษาพบว่า อยู่ในระดับมากในประเด็นที่ นิสิตนักศึกษาสามารถเขียนใบสมัครและพร้อม
ในการเข้ารับการสัมภาษณ์ส่วนความคิดเห็นในด้านปัญหาอุปสรรค พบว่าอยู่ในระดับปานกลางโดยประเด็นที่เห็นว่าเป็น
ปัญหามากที่สุดคือ จำนวนบุคลากรที่ปฏิบัติงาน

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการจัดการแนะแนวการศึกษาและอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา กับแนวทาง
ที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนดนั้น พบว่าสถาบันส่วนใหญ่มีความสอดคล้องในด้าน โครงสร้างองค์กร สำหรับการกำหนดวัตถุประสงค์
ประสงค์ ประเภทของการจัดการ และมาตรฐานบุคลากรนั้นมีความสอดคล้องเป็นส่วนน้อย

การเสนอแนวทางในการพัฒนาการจัดการแนะแนวการศึกษาและอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ให้เหมาะสม
และมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยเสนอว่า ในระดับสถาบันควรพัฒนาในประเด็นดังนี้คือการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์
ในการดำเนินงานให้ชัดเจน การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงาน การสนับสนุนด้านงบประมาณ สถานที่และวัสดุอุปกรณ์ในการ
ดำเนินงาน การปรับปรุงรูปแบบและเทคนิคการให้บริการ ในระดับทบวงมหาวิทยาลัย ควรทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางใน
ด้านการส่งเสริม สนับสนุนและให้บริการแก่ สถาบันอุดมศึกษาในสังกัด

ภาควิชา ..... อุดมศึกษา .....

สาขาวิชา ..... อุดมศึกษา .....

ปีการศึกษา ..... 2537 .....

ลายมือชื่อนิสิต *Mime* .....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *Sirom* .....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

#C 343513 : MAJOR HIGHER EDUCATION
KEY WORD: ANALYSIS / EDUCATIONAL AND CAREER GUIDANCE SERVICES / HIGHER EDUCATION

NANGNOI PUAPATANAKUL : AN ANALYSIS OF EDUCATIONAL AND CAREER GUIDANCE SERVICES IN HIGHER
EDUCATION INSTITUTIONS UNDER THE JURISDICTION OF THE MINISTRY OF UNIVERSITY AFFAIRS. THESIS ADVISOR :
ASSO. PROF. WALLAPA DEVAHASTTIN NA AYUDDHAYA, Ed.D. 252 pp. ISBN 974-632-455-1

The objectives of this research were to study current status of educational and career guidance services in higher education institutions under the jurisdiction of the Ministry of University Affairs (MUA), to analyze its compatibility with the guidelines set by the MUA, and to recommend proper and effective guidelines for such services.

The research findings revealed that, presently, the higher education institutions under MUA had set the objective of their educational and career guidance services to enable their students to realize the importance of self development, to become qualified graduates, to provide knowledge and information necessary for advanced studies and career planning as well as to prepare them to be ready for their profession. The responsible office for such activities were set up and were under supervisions of the Vice President for Student Affairs. Most of the staff completed Bachelor's degree in Psychology, Guidance and Counseling, possessing capabilities to give advice and coordinate with other units and were willing to provide services. However, lower ability in foreign language proficiency, the ability to analyze, to synthesize, to conduct research, and to follow up were found at the lower rate. The budget was insufficient mostly relied on university revenue in the amount of over 90,000 Baht per year. The office for such services, were set up separately or located with in other units, mostly in the student affairs office or student activity office. Lack of facsimile machines were found. Regarding of the services, news services on job opportunities and job announcement on boards were provided. The least provided service was mid-term orientation. For student development, it was found that the students' abilities to fill out the application forms and their readiness for the interviews were at the high level. Problem concerning the service was at the medium level with the insufficient number of staff.

The analysis of educational and career guidance service operation was made by using the MUA guidelines, and was found that organizational structure in most institutions met the MUA guidelines, at the most. But for the objectives, types of services, and personnel standards were at the low level.

It was recommended that for better and more effective educational and career guidance services in higher education institutions, the institutions should have a clear policy, feasible objectives for their operation in order to strengthen their staff, to provide more budget, and better facility office and to improve service methods and techniques, In addition, the Ministry of University Affairs should serve as the coordination unit to promote, to support and to provide services to the higher education institutions under its jurisdiction.

ภาควิชา.....อุดมศึกษา.....

สาขาวิชา.....อุดมศึกษา.....

ปีการศึกษา.....2537.....

ลายมือชื่อผู้คิด..... *Minò ang e.*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *Peeran Kanyasak*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... -.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากความกรุณา ความอนุเคราะห์และการสนับสนุนของรองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำและตรวจแก้ไขมาโดยตลอด รวมทั้งรองศาสตราจารย์ ดร.พรชูลี อาชวอำรุงและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดารัตน์ บุญนุษ ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม อันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนทั้ง 31 สถาบันที่ให้การสัมภาษณ์ พร้อมทั้งขอขอบคุณหัวหน้างานบริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ รวมทั้งนิสิตนักศึกษาที่กรุณาสละเวลาให้ข้อมูล

ขอ ขอบคุณอาจารย์ ดร.ผ่องใส ศุภจรรยาวัักษ์ และคุณสุพัศตรา วีรพลิน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ รวมทั้งให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา และท้ายที่สุดขอขอบคุณคุณประดิษฐ์ หม่อมศรี ผู้อำนวยการกองบริการการศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ที่ให้การสนับสนุนและอนุญาตให้ใช้เวลาในการศึกษาวิจัย จนประสบความสำเร็จ

แก่น้อย พัวพัฒนกุล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

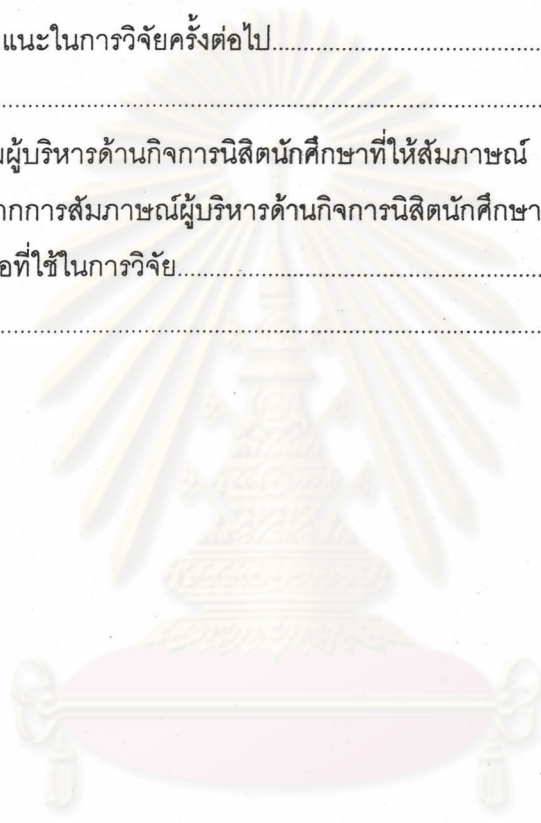
สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
	ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล.....	54
	ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้ปฏิบัติงาน	
	การกำหนดวัตถุประสงค์.....	54
	โครงสร้างองค์กร.....	61
	การบริหารงานด้านบุคลากร.....	67
	การบริหารงานด้านงบประมาณ.....	75
	การบริหารงานด้านสถานที่.....	81
	ประเภทของบริการที่จัดให้นิสิตนักศึกษา	
	ผลการดำเนินงานและปัญหาและอุปสรรค	
	ในการดำเนินงานและข้อเสนอแนะ	90
	ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็น	
	ของตัวแทนนิสิตนักศึกษา ที่มาใช้บริการ	105
	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้บริการ	
	ความคิดเห็นที่มีต่อสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ข้อมูล	
	ความคิดเห็นที่มีต่อบุคลากรที่ปฏิบัติงาน	
	ความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาตนเอง	
	ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร	
	ด้านกิจการนิสิตนักศึกษา.....	114
	ส่วนที่ 5 วิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการจัดบริการแนะแนว	
	การศึกษาและอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาในภาพรวม	122
	ส่วนที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของการจัดบริการแนะแนว	
	การศึกษาและอาชีพในสถาบันอุดมศึกษากับแนวทางที่	
	ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด.....	126
	ส่วนที่ 7 การเสนอแนวทางในการพัฒนาการจัดบริการแนะแนว	
	การศึกษาและอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา	134

สารบัญ (ต่อ)

5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	140
	สรุปผลการวิจัย.....	141
	อภิปรายผล.....	152
	ข้อเสนอแนะ.....	158
	ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	162
	รายการอ้างอิง.....	163
	ภาคผนวก ก. รายนามผู้บริหารด้านกิจการนิสิตนักศึกษาที่ให้สัมภาษณ์	170
	ภาคผนวก ข. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารด้านกิจการนิสิตนักศึกษา	174
	ภาคผนวก ค. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	236
	ประวัติผู้วิจัย.....	252

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	การกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดบริการแนะแนวการศึกษา และอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	56
2	การกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดบริการแนะแนวการศึกษา และอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน.....	58
3	การกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดบริการแนะแนวการศึกษา และอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา.....	60
4	โครงสร้างองค์กรของการจัดบริการแนะแนวการศึกษา และอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	62
5	โครงสร้างองค์กรของการจัดบริการแนะแนวการศึกษา และอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน.....	64
6	โครงสร้างองค์กรของการจัดบริการแนะแนวการศึกษา และอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา.....	66
7	การบริหารงานด้านบุคลากร ของการจัดบริการแนะแนวการศึกษา และอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	68
8	การบริหารงานด้านบุคลากร ของการจัดบริการแนะแนวการศึกษา และอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน.....	71
9	การบริหารงานด้านบุคลากร ของการจัดบริการแนะแนวการศึกษา และอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา.....	74
10	การบริหารงานด้านงบประมาณของการจัดบริการแนะแนวการศึกษา และอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	76
11	การบริหารงานด้านงบประมาณของการจัดบริการแนะแนวการศึกษา และอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน.....	78
12	การบริหารงานด้านงบประมาณของการจัดบริการแนะแนวการศึกษา และอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา.....	80
13	การบริหารงานด้านสถานที่ของการจัดบริการแนะแนวการศึกษา และอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	82
14	การบริหารงานด้านสถานที่ของการจัดบริการแนะแนวการศึกษา และอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน.....	85

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
15	การบริหารงานด้านสถานที่ของการจัดบริการแนะแนวการศึกษา และอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	88
16	ประเภทของบริการที่จัดให้กับนิสิตนักศึกษาในสถาบัน อุดมศึกษาของรัฐ.....	91
17	ประเภทของบริการที่จัดให้กับนิสิตนักศึกษาในสถาบัน อุดมศึกษาเอกชน.....	93
18	ประเภทของบริการที่จัดให้กับนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา	95
19	ผลการดำเนินงานในการพัฒนานิสิตนักศึกษา	97
20	ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานบริการแนะแนวการศึกษา และอาชีพ ในสถาบันอุดมศึกษา.....	99
21	การใช้บริการเกี่ยวกับงานแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา.....	106
22	ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ข้อมูล ของงานบริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ในสถาบันอุดมศึกษา.	108
23	ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อบุคลากรที่ปฏิบัติงานในด้าน การให้บริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ในสถาบันอุดมศึกษา.	110
24	ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อการพัฒนาตนเองเมื่อมารับ บริการจากหน่วยแนะแนวการศึกษาและอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา	112
25	ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของการจัดบริการแนะแนวการ ศึกษาและอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐกับแนวทางที่ ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด	132
26	ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของการจัดบริการแนะแนวการ ศึกษาและอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับแนวทางที่ ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด	133